

A LAODICEAI GYÜLEKEZET

Watchman Nee

Jelenések 3,14-22

Most az utolsó gyülekezetről fogunk beszélni. Láttuk már a római katolikus egyházat, a protestáns egyházakat és a Testvérek *mozgalmát*. Ezek közt a Testvérek mozgalma az, amit Isten kiválasztott. Tiatira teljesen csődöt mondott. Szárdisz ugyan jobb volt Tiatiránál, de az Úr mégis megdorgálta. Csak Filadelfia nem kapott szemrehányó szót. Az Úr ígérete Filadelfiánál van, (de Filadelfia is kap győztesekhez szóló felhívást). Ha rajtunk múlna, Filadelfiánál megálltunk volna, és nem írtunk volna többet. Ezekben a gyülekezetekben azonban az Úr prófécíát küld nekünk a gyülekezet állapotát illetően; ezért szükséges, hogy tovább lépjünk Laodiceához, amely mindnyájunknak nagyon ismerős. Ha megkérdezné valaki, "tulajdonképpen melyik gyülekezetre utal Laodicea", sokan nem tudnának felelni. Isten gyermekei közül sokan nincsenek tisztában Laodicea kilétét illetően. Sokan tanulmányaik alapján valami egyéni, sajátos gyülekezetnek tartják; mások úgy vélik, hogy a levél általánosságban vonatkozik az elsivárosodott gyülekezetre. Az Úr azonban itt prófécíát mond.

Laodiceának, mint a többi gyülekezetnek is, sajátos jelentést hordoz a neve. Két szóból van összetéve: "Laos" jelentése laikus (köznép), és "dikeia" pedig így fordítható: "szokások" vagy "vélemények". **Laodicea tehát a laikusok szokásait, vagy a köznép véleményeit jelenti. Ebből a jelentésből már világosan láthatjuk - a gyülekezet csődbe jutott.** Nos, a gyülekezet felvette azt a módszert, hogy a laikusok véleményét és szokásait követte. Amit Filadelfiában láttunk, az a testvérek egymás iránti szeretete volt. De **mit látunk itt? Laikusokat (népből való be-nem-avatottakat), véleményeket és szokásokat.**

Hadd emlékeztessenek valamire: **ha Isten gyermekei nem tudnak szilárdan megállni Filadelfia helyzetében, akkor csődöt mondanak és kudarcot vallanak, de nem tudnak Szárdiszhoz visszatérni. Ha valaki felismerte a Testvérek által hirdetett igazságot, nem tud visszatérni a protestáns egyházakhoz, még ha akarna sem. Mivel nem tud szilárdan megmaradni Filadelfiánál, ebből az következik, hogy visszaesik, és mint itt látjuk, Laodiceává válik.** Ami a római katolikus egyházból kivált, azt protestáns egyháznak nevezzük; ami kivált a protestáns egyházakból, azt testvérek gyülekezetének; és ami Filadelfiából kiválik, azt Laodiceának mondjuk. Szárdisz kiválik Tiatirából, és Filadelfia Szárdiszból; így válik ki Laodicea Filadelfiából. Isten gyermekeinek van egy nagy félreértésük; ha látják, hogy egy felekezet állapotában megromlott, mindjárt rámondják, hogy ez Laodicea. Ez nem így van. **A megromlott felekezeti egyház Szárdisz és nem Laodicea.** A protestáns egyház alkot különböző felekezeteket. A felekezetek nem képesek Laodiceává válni, csak az elbukott Filadelfia válhat Laodiceává. Laodicea állapota nem Szárdiszé. Csak aki megkóstolta Filadelfia jó ízét és elbukott, az lehet Laodicea. Szárdisznak jelenleg

nincs sok dicsekednivalója. Csak **aki nem tudja megtartani a Szent Szellemtől már elnyert szellemi gazdagságot, az lesz Laodiceává.**

Milyen természetű ez a bukás? Ha Efézussal kezdjük, ott abnormálist látunk a normális helyzet közepette kifejlődni. Pergamumban megtaláljuk Bálám tanítását. Tiatirában ott van Jezabel; gyökeret ver a közbenjárók rendje. Szárdisz nyitott Bibliát ad a kezünkbe, de ő maga is megteremti a közbenjárók rendjét. **Filadelfiában csak testvéreket találunk: nincs többé laikusok fölött uralkodó osztály. Mindenki visszatér az Úr Igéjéhez, az Ige iránti engedelmességhez, és engedelmeskedik annak, amit a Szent Szellem szól az Úr Igéjén keresztül.** De egy napon megjelenik Laodicea azok személyében, **akik nem tudtak megmaradni a Szent Szellem fegyelme alatt élő testvérek állapotában, és akik testvérekből laikusokká (népből valókká) süllyedtek.** Szárdiszban a tekintély a lelkipásztorok rendjéé. Filadelfiában a Szent Szellemé; a Szent Szellem az egyetlen tekintély Jézus Krisztus neve és Igéje által, az emberek pedig mind testvérek, akik szeretik egymást. **Itt azonban sem a Szent Szellem, sem a lelkipásztorok rendje nem tekintély többé, hanem a laikusok. Mit értünk azon, hogy a laikusok gyakorolják a hatalmat? Nem más ez, mint az, hogy a többség véleménye érvényesül.** A többség véleményét fogadják el; **amit a többség jónak lát, az a helyes: és ez Laodicea.** Más szavakkal kifejezve, nem lelki atyák kormányoznak, de nem is a lelkipásztorok, nem is a Szent Szellem, hanem a többség véleménye a döntő. **Nem a testvéreké, hanem az embereké. Laodiceában az emberek már nem testvérek; egyszerűen a test indulatainak engedelmeskedő emberek. Mindenki beleszólhat a gyülekezet dolgába, és ez minden.** Nekünk azonban tudnunk kell Isten akaratát, és ezért az Ő akaratának engedelmeskedve Filadelfiára kell tekintenünk. Ahol nem találunk testvéri szeretetet, csak testi emberek vélekedését, ott Laodiceával van dolgunk.

Az Úr itt úgy mutatkozik be, mint az *Ámen, a hű igaz tanúbizonyság, az Isten teremtésének kezdete.* Az Úr az Ámen. Ámen azt jelenti: "rendben van", "úgy legyen". Ő mindent beteljesít, és semmi sem hiúsul meg. Az Úr Jézus, míg a földön járt, bizonyosságot tett Isten munkájáról. Isten sokféle teremtményének feje az Úr.

"Tudom a te cselekedeteidet, hogy sem hideg nem vagy, sem forró. Bár hideg volnál, vagy forró így, mivel langymeleg vagy, sem hideg, sem forró, kiköplek a számból."

Szárdisznak az a neve, hogy él, pedig halott. Laodicea sem forró, sem hideg. Efézushoz így szólt az Úr: "Kimozdítom lámpatartódat a helyéből", Laodiceához pedig: "kiköplek a számból". Az Úr nem használja őket többé; nem mond rájuk többé "áment". A probléma itt az, hogy ők sem hidegek, sem nem forrók. Telve vannak ismerettel, és hiányzik belőlük az erő. Amikor forrók voltak, akkor még Filadelfiának nevezték őket; most azonban hidegebbek, mint azelőtt. Ha Filadelfia egyszer csődöt mond, Laodiceává lesz. Csak Filadelfia eshet ilyen mélyre.

"Mivel ezt mondod: Gazdag vagyok és meggazdagodtam, és semmire nincs szükségem."

Már említettem, hogy a Testvérek mozgalma sokkal jelentősebb, mint a reformáció. A reformáció csak mennyiségben való megújulást jelentett, míg a Testvérek mozgalma minőségi reformáció volt, mert felfedezték a gyülekezet ős-eredeti lényegét. Ez az igazán nagy erő. De mert a Testvérek erősebbek voltak másoknál magatartásukban és az igazság ismeretében, olyannyira, hogy még egy szakács is többet tudott köztük, mint a protestáns egyház misszionáriusa, ezért gőgösek lettek. "Ti mindnyájan illetéktelenek vagytok, csak mi vagyunk illetékesek" - ezt mondta a magatartásuk. Senki sem volt illetékes a protestáns egyházakban. A híres Scofield a Testvérekhez ment, hogy tanuljon tőlük. A világszerte ismert Gipsy Smith is tanulni ment hozzájuk, elfogadva tanításukat az Ige hirdetéséhez. Minden gyülekezeti munkásnak, igetanulmányozónak, prédikátornak és hívőnek el kellett fogadnia tőlük segítséget és világosságot. Hogy mennyien kaptak segítséget könyveikből, azt nem is tudjuk. Sokaknak el kell ismerniük szívük mélyén, hogy az egész világon senki se tanítja úgy a Bibliát, olyan jól, mint a Testvérek. Ennek következtében sokan büszkélkedni kezdtek. "A mi tanulóink másoknak tanítómesterei " - mondják. És minden figyelmeztetés és ellenzés ellenére sokan hőst csináltak magukból. A legnyilvánvalóbb következménye ennek, hogy némelyek önelégültek lettek. Vannak testvérek, akik testvéri szeretettel telve keresik a másokban a jót, de másokban már csak az ismeret maradt; ezek nagyralátók, önteltek lettek, amint ez kikerülhetetlen volt.

Az Úr itt megmutatja nekünk, hogy a büszke Filadelfia az Laodicea, azaz Laodicea nem más, mint elbukott Filadelfia. Következésképpen sok helyen a gyülekezetben baj van a viselkedésükkel és tanításukkal. Laodicea jellemző vonása a szellemi gőg. Ami a dolog történeti részét illeti, az Úrnak ez a prófécijája beteljesedett rajtuk.

Találkozhatunk tehát ma is Filadelfiával és Laodiceával is. A gyülekezetről való állásfoglalása mindkettőnek ugyanaz. A különbség az, hogy Filadelfiában szeretet, míg Laodiceában gőg található. Külső megjelenésükben nincs különbség; az egyetlen az, hogy Laodicea: gőgössé lett Filadelfia. Nem akarok sok mindenről beszélni velük kapcsolatban. Csak néhány szemléltető dolgot mondok. Egyik közülük való testvér egyszer azt mondta: "van egyáltalán valami szellemi valóság, ami még nincs meg köztünk?" Egy másik testvér, mikor egy új hetilapot átfutott, azt mondta: "Mi újat adhat ez nekünk? Van nekünk egyáltalában még szükségünk valamire?" - és félretette, a hetilapot anélkül, hogy tovább olvasta volna. Egy másik testvér megint így: "mivel a legnagyobb világosságot kaptuk az Úrtól, elégedjünk meg vele; mások írását olvasni merő időfecsérelés". Ismét egy: "Mi van meg más keresztyénekben, ami bennünk ne volna meg?" És megint egy másik: "Ami másokban megvan, az bennünk is megvan; és ami bennünk megvan, lehet, hogy másokban nincs". Az effajta beszéd hallatára mindjárt eszünkbe jut az, amit az Úr mond erre nézve azokról, akik azt mondják: "gazdag vagyok" - Ó, mennyire vigyáznunk kell, hogy ne váljunk Laodiceává!

Az Atlanti-árcéán egyik szigetén élt néhány testvér. Egyszer egy hurrikán sok házat lerombolt, köztük a testvérek házeit és gyülekezeti házát is. Néhány órán belül a világ minden tájáról testvérek több mint kétszázezer fontsterlinget küldtek nekik, és ez a segély sokkal hamarabb jött, mint a kormányzaté. Van köztük igazi testvéri szeretet,

de olyanok is vannak, akik büszkék lettek. A protestáns egyházak nem lehetnek Laodiceává. Szárdisz maga is elismeri, hogy nincs semmije. Több mint húsz éve vagyok Krisztus szolgálatában, de még soha nem találkoztam olyan misszionáriussal vagy lelkipásztorral a protestáns felekezetekben, aki azt állította volna, hogy szellemi javaik vannak. Mindig azt mondják, hogy alkalmatlanok a szolgálatra. Az esendő és gyöngye protestáns egyházak jelképe Szárdisz és nem Laodicea. Csak Laodiceában találkozunk a lelki gőg sajátos tünetével. A protestáns egyházaknak sok bűnük van, de a lelki gőg nem tartozik kiáltó vétkeik közé. Csak az elbukott testvérek mondhatnak ilyet, hogy "gazdag vagyok, meggazdagodtam, és nincs szükségem semmire". Csak a bukott Filadelfia válhat Laodiceává. Ami a szellemi gazdagságot illeti, Szárdisz nagyon jól tudja, hogy nincs abból semmije. Gyakran mondogatják: "Nem vagyunk elég buzgók, legbuzgóbb tagjaink elhagytak bennünket." A gazdagság Filadelfia jellemzője, a gazdagsággal való dicsekvés pedig Laodicea megkülönböztető jele. Csak Laodicea tud dicsekedni. Aki Filadelfia állapotából kiesik, nem tud visszamenni Szárdiszba. **Lehetetlen dolog egy testvért arra bírni, hogy menjen vissza Szárdiszba;** útja csak Laodiceába vezethet. **Laodicea pedig ugyancsak nem követi az Apostolok gyülekezete igazhitiségének vonalát. Túlmegy az apostolok által megszabott határon.** Ezek azok, akiknek ismerete hiábavaló, mert nem fakad belőle élet; önelégültek, és gőgösek.

"Mivel ezt mondod: gazdag vagyok, és meggazdagodtam, és semmire nincs szükségem, és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult, szánalomra méltó, szegény, vak és mezítelen."

Amit mondanak, az tulajdonképpen egészen igaz: gazdag vagyok és meggazdagodtam, és nincs semmire szükségem! Valóban csodálatosak Isten előtt. Van okuk a dicsekedésre. Elismerjük, hogy sok minden van bennük, amivel dicsekedhetnek. De jobb, ha ezt mások érzik, és nem mi; jobb, ha mások tudják és nem mi. Valóban jó lenne, ha mások mondanák ezt rólunk; de ha magunk mondjuk magunkról, az nem jó. Szellemi javainkkal nem szabad dicsekedni. Ha evilági javakról van szó, és te dicsekszel gazdagságoddal, a papírpénz nem repül el tőle, sem az összege nem lesz kevesebb, de ha egyszer szellemi javakkal dicsekszel, azok eltűnnek. Ha valaki szellemi erejével dicsekszik, már el is távozott tőle az ereje. Mózes arca tündökölt, de ő maga nem tudott róla. Aki tudja, hogy tündöklük az arca, el fogja veszteni annak fényét. Ha nem tudod, hogy szellemileg fejlődsz, akkor áldott a fejlődésed. Sokan viszont igencsak tudatosak szellemi állapotukat illetően, holott már nincsen semmijük. Ha szellemi dolgokban tekintély vagy, ez rendben van, de ha már tudatában vagy szellemi tekintélyednek, az nincs rendben. A laodiceabeliek túl világosan látják saját értékeiket; túl sok mindenük van. S az eredmény: Isten előtt vakok, szegények és mezítelenek. Ezért kell megtanulnunk ezt a leckét. Laodicea túlságosan tudatában van gazdagságának. Mi azonban reméljük, hogy szellemben fejlődünk ugyan, de mi magunk nem kívánunk ennek tudatában lenni.

Az Úr így szól: *"nyomorult vagy"*. Ugyanezt a "nyomorult" szót használja Pál a Róma 7.-ben. Ezt akarja ezzel az Úr kifejezni: "Épp olyan vagy, amilyen Pál a Róma 7.-ben: szellemileg nyomorult, megzavarodott, nem ilyen és nem olyan, és az Úr szemében szánalomra méltó vagy." A következőkben az Úr három pontban mutatja ki, hogy

miért nyomorúságosak és szánalomra méltóak a laodiceabeliek: 1. mert szegények, 2. mert vakok, 3. mert mezítelenek.

A szegénységet illetően az Úr tanácsa, hogy *"végy tőlem tűzben megpróbált aranyat, hogy gazdaggá légy"*. Jóllehet bővölködnek ismeretben, az Úr mégis szegényeknek mondja őket. Élő hitre van szükségük; különben semmit nem használ nekik Isten Igéjének az ismerete. Kudarcaik és gyengeségük oka, hogy **hitük megfogyatkozott**. 1 Péter 1,7 azt mondja, hogy a kipróbált hit olyan, mint a tűzben megpróbált arany. Mikor megszegényedsz az Igében, imádkozzál. Mikor az Ige bőven árad, legyen hited, mellyel megtöltöd a hallott Igét. Mindenféle próbatételen át kell menned, hogy a hallott Ige gyakorlatilag is hasznos lehessen. Ezért kell tűzben megpróbált aranyat vásárolni. Bíznod kell, még az üldöztetés közepette is: akkor leszel igazán gazdag.

Továbbá így szól az Úr: *"és fehér ruhákat, hogy öltözeted legyen, és ne lássák meg a te rút mezítelenséged"*. Már említettük, hogy a "fehér ruha" a magatartásra vonatkozik. Az itt említett "fehér ruha" ugyanaz, mint amelyről a Jelenések más helyein is olvasunk. Isten azt akarja, hogy mocsoktalanok legyenek, mint a fehér ruha. Isten azt akarja, hogy szüntelen színe előtt járjanak. Lehetetlen mezítelenül Isten színe előtt megjelennünk. Az ÓSZ-ben olvassuk, hogy senki sem jelenhetett meg Isten előtt, csak felöltözött. Mikor a pap az oltárhoz közeledett, nem volt szabad feltakarnia mezítelenségét. 2 Korintus 5-ben olvassuk: "hogy ezt felöltözve mezítelenek ne találtsunk". Itt azonban nem arról van szó, hogy fel vagyunk-e öltözve vagy nem, hanem hogy a ruhánk fehér-e vagy nem. Az Úr Jézus mondja: "aki e kicsinyek közül egynek, mivel az tanítvány, inni ad csak egy pohár vizet is, bizony mondom nektek, semmiképpen sem fogja elveszteni jutalmát" (Máté 10,42). Ez a fehér ruha. Megvendéghetünk valakit, és lehet, hogy mégsem vagyunk "fehérek". Ha csak azért tesszük, hogy a közösségünknek dicsőségére váljék, nem számíttatik be; ha még ennél is alacsonyabb rendű okok indítanak rá, még kevésbé számíttatik be; mert nem eléggé tiszta. Az Úr azt akarja, hogy az Érte való munkában tiszták legyenek a szándékaink és az indokaink. Sok az olyan cselekedet, amelynek az indító okainál tisztátalanságot érzünk; ezek nem fehérek. "Ne lássék meg a te rút mezítelenséged"; azaz: az Úr előtt ne kelljen szégyenkezned.

A harmadik: *„szemgyógyító írral kend meg a szemedet, hogy láss"*. Itt "ír"-ról beszél és nem "tablettáról". De a szemgyógyító ír, mellyel szemünket megkenjük - ez a Szent Szellem kijelentése. **Szükségünk van a Szent Szellem kinyilatkoztatására, különben nem számíthatjuk magunkat a látók közé.** Túl sok tudomány és ismeret épp az ellenkezőjét okozhatja, a Szent Szellem kinyilatkoztatásában való megszegényedést. Igen sokszor a tan csak egymás gondolatainak az elsajátítása; de nem jelent szellemi látást. Sok idősebb testvér ezt mondja, tehát te is ezt mondod. Ma azt mondod: **"így és így tanították nekem"; de ha nem mondták volna neked "így és így", akkor nem tudnád, mit tegyél. Emberektől vetted a tanítást és nem az Úr Jézustól.** Az Úr Jézus itt azt mondja, hogy **ez nem elégséges; szükséged van a Szent Szellem kijelentésére.** Nem írhatok olyan levelet a barátomnak, melyben megkérem, hallgassa helyettem az evangéliumot, hogy én üdvözüljek. Éppen így **minden elerőtlenedik, ami emberi közvetítéssel kerül hozzánk;** már semmi köze Istenhez. **Ez, a Biblia szavai szerint, vakság.** Ha nem érint meg a Szent Szellem, nem lehetsz

otthonos a szellemi dolgokban. Nem azon múlik, mennyi mindent hallottál. Gyakran ez csak az ismereteid növekedését eredményezi, anélkül, hogy valamit is tisztán látnál Isten színe előtt. Egyet meg kell tanulnunk Isten előtt - szemgyógyító írta van szükségünk. Csak **ha önmagam is tudok látni, akkor látok igazán**. A látás a feltétele, hogy igazán enyém legyen, amit idáig kaptam, és annak is, hogy újra lássak.

"Én akiket szeretek, megfeddem és megfenyítem. Légy tehát buzgóságos, és térj meg."

Az idáig való igékben szemrehányás van. Itt az Úr megmutatja, hogy azért dorgál és fedd bennünket, mert szeret. Ezért legyünk buzgók. Mit tegyünk? Térjete meg! Mindenekelőtt térjete meg. **A megtérés nem egyéni ügy csupán; a gyülekezetnek is meg kell térnie.**

"Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek; ha valaki meghallja az én szómat és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, és ő énvelem."

Sok minden van ebben az igében. Miféle ajtóról van itt szó? Sokan ez ige alapján evangéliumot hirdetnek. Rendben van, ha ezt az igét evangélium hirdetése alapjául használjuk, rendben van, ha ezt az igét a bűnösök elé tárjuk; de nem használhatjuk túl soká, anélkül, hogy visszaadnánk eredeti rendeltetésének. **Ez a vers** ugyanis **Isten gyermekeinek szól**. Nem azt jelenti, hogy az Úr kopogtat a bűnös szívének ajtaján; **ez az ajtó a gyülekezet szívének ajtaja**. Annál is inkább, mert itt egyes számot használ az Úr, ezzel jelzi, hogy a gyülekezetre utal. **Valóban különös, hogy noha az Úr a gyülekezet feje, vagy más szóval a gyülekezet elkezdője, mégis a gyülekezet ajtaján kívül áll!** „*íme az ajtó előtt állok*”. **Ez igazán kényelmetlen dolog**. Ha az Úr a gyülekezet ajtaján kívül áll, akkor miféle gyülekezet ez?

Az Úr itt azt mondja: „Íme, - lásd” - az egész gyülekezetnek. Az ajtó a gyülekezet szívéhez vezető ajtó. "Ha valaki meghallja az én szómat és kinyitja az ajtót ... "Ez a két szó: **"ha valaki"** mutatja, hogy **az ajtó megnyitása már egyéni ügy**. A Bibliában az igazságot illetően két vonal van. Az egyik a Szent Szellem vonala, a másik Krisztus vonala; az egyik szubjektív egyéni, a másik tárgyi, objektív; az egyik a tapasztalatra vonatkozik, a másik a hitre. Ha valaki túlságosan nagy figyelemmel fordul a tárgyi igazság felé, az felhőkben járó köd lovag lesz, azaz túlságosan gyakorlatlan. Aki viszont szüntelenül csak az egyéni oldalon áll, és állandóan a Szent Szellem belső munkáját erőlteti, az állandóan befelé fog nézni, és önmagát marcangolja. Aki igazán az Urat keresi, annak kiegyensúlyozottnak kell lennie a két igazság által.

Az egyik megmutatja, hogy tökéletes vagyok a Krisztusban, a másik pedig, hogy a tökéletességem a Szent Szellem bennem való munkájának az eredménye. **A "Testvérek" legnagyobb csődje abban volt, hogy túlhangsúlyozták a tárgyi igazságot, és elhanyagolták a személyt;** így Filadelfia csődöt mond és Laodiceává válik. **Kudarcának oka a túlságos törődés a tárgyi igazsággal.** Ez nem jelenti azt, hogy egyáltalában nem volt bennük semmi a Szent Szellem belső munkájából, de általánosságban szólva, túl sok volt a tárgyi szemléletük, és túl kevés a személyi. **Ha megnyitod az ajtót, "én bemegyek". Ez azt jelenti, hogy a tárgyi személyivé**

válik; azaz mindaz, amit látsz, személyi birtokoddá válik. A János 15-ben látjuk, hogy az Úr mindkét oldalról beszél. Azt mondja: "Maradjatok énbennem és én tibennetek". "Vele vacsorálok és Ő énvelem". Az Úr azt mondja: ha megnyitod az ajtót, én veled vacsorálok. Ez barátságot jelent, és egyúttal örömet. Meghitt barátságban leszünk az Úrral, és élvezzük az örömet, amely az ilyen barátságból fakad.

„Aki győz, annak megadom, hogy királyi székemben üljön velem, amint én is győztem, és az én Atyámmal az Ő királyi székében ültem.”

A hét levél győzteseinek adott ígéreték közül ez a legjobb, mondják sokan. Noha sokan kívánatosnak tartják a többi győzteseknek szóló ígéretet is, sokan mondták már, hogy az Úr Laodiceához szóló ígérete valamennyit felülmúlja. Korábbi győztesekhez szóló ígéreteiben az Úr semmi olyat nem mondott, ami Őt magát illette volna. Itt azonban így szól: **aki győz, az velem vacsorázik.** Én mindenféle győzelmen túl vagyok; ezért most az Atyámmal ülök az Ő trónusán. Győzzél te is, és akkor velem ülsz majd az én trónusomon. **A győztes tehát itt igen nagy ígéretet kap. Miért? Mert akkorára már vége lesz a Gyülekezet korszakának. A győztes az Úr Jézus eljövételét várja. Ezért van itt a trónus.**